

“ΘΕΣΣΑΛΙΑ,,

2.—

Στὴν ἀρχὴν μετροῦσε τὶς μέρες μὲ τὸ ἡλιόγευμα, ὅποτε θύμῳς ἦθε ὁ χειμῶνας, θάμπωσ' ὁ οὐρανός, δὲν ἔβγαιε ὁ ἥλιος, σκοτείνιασε καὶ τοῦ πατέρα τὸ μνημονικὸ καὶ μόνο κάποιες ξεχνιόταν κ' ἐσοκίε. σὺν ὄρνιθι ποὺ ρεκάξει: «—Βαγγέελ' ἄ—Βαγγέ-
λη!..» Καὶ πέρασαν πολλοὶ χειμῶνες καὶ ὁ Βαγγέ-
λης εἶχε ξεχωστῇ ἀπ' ὅλους καὶ ἀπὸ τὸ Λενιό, μο-
νάχ' ἀπὸ τοῦ Χαροῦλης τὴν ψυχὴν δὲ σβύσταν, ὅχι βέ-
βαια ἢ εἰδὴ καὶ ἡ θύμῳς του—γιατὶ τὸ χτήνος
ποὺ γόλιαζε στοῦ Χαροῦλης τὴν ψυχὴν εἶταν ἀνίκανο
γιὰ τέτοιον λειπὴν ἐνέργεια—μὰ καὶ πὺ ἀπὸ τοῦ
ἀπὸ τὴ θύμῳς, καὶ ἀπὸ τὴν εἰδὴ πὺ ἀπαισίο, ποὺ τοῦ
τάραζε ὡς τὰ θαλάσσια—τὰ εἶναι τὰ καὶ ξεχνοῦ-
ταν σὺν παρέρῳ ἀέρα σὺν ἀρῳς ὄντα ρεκά-
ζε «—Βαγγέλη, ἄι—Βαγγέλη!...» Κ' ἔφευγε τὰ χέρια
ὁ ἀμοιρος μεροδότης του, νὰ πιάσῃ τὴν ἀχρὴν οὐσία,
ποὺ λάβαινε ἐπὶ οὐσίῳ μὲ τὸν οὐρανόν του, μὰ τὸ πλάσμα
τὸ ποτήρι, χανόταν, ἔφευγε, μάκρυνε πέρα στὴν
προσινάδα τοῦ βορρῳ, καὶ τὰ χέρια σφίγγανε τὸ κε-
φάλι δυνάτῃ, πιάς καὶ γέγει καὶ ἄλλο ἀκόμη ἀπὸ
τὴν οὐσία τὴν ἀχρὴ... «—Βαγγέλη, ἄι—Βαγγέλη!..»

Μὲ τέτοιους θρηνητικὸς δαρμοὺς πέρασε τὰ πέντε
πρῶτα χρόνια ὁ Χαροῦλης, χωρὶς κανεὶς ἀπ' τοὺς
Δεσχωρῳίτες καὶ ἀπ' τοὺς σπιτικὸς νάνιληφτῇ τὴν
ἀγωνία του. Μήραρς τὴν ἔνοιωθε καὶ ἀπατός του;..

Σὰ γέγειε τὸ θρόδι ἀπὸ τὸ χωρῳί κονιοστοκεῖται
σὺν δρόμῳ καὶ ἀνοιγοκλειόσσε τὰ χεῖλη, ὡς νὰ μι-
λοῦσε μὲ ἄνδρα ὄντα, μὲ σκεῖς, ποὺ γιάναν κοπάδι
ὀλάντρο μὲρὸς του, ἀρχινόνας ἀπὸ ἑνα ξανθὸ μαρ-
μένῳ κεφάλαι τοῦ Βαγγέλη του καὶ τελειώσανε σ'
ἑνα πλατύστη'ο κορμὶ γανταχτεροῦ ἄντρα, σὺν τῷ
ταπῷ του τὴν ἐκπὴν ἀνέμηση... Τὰ μισοαργεῖνα
χεῖλια του τόνε, ἔκαναν νὰ βγάλλουν φωνή... «Βα...»,
μὰ ἔδανε σὲ βυθιστένταρ: «—Βα...—Βαί!...».

Καὶ σὺν ἔπνο του ἀκόμα τὸν ἀκούετοῖσαν οἱ σκε-
ές, πάντα σὺν ἴδιον πλέξιμῳ τῆς ἀνείδας, ποὺ ἀρχι-
τοῦσε ἀπὸ τὸ γλοῦρ Βαγγέλη καὶ περυνόνας ἀπὸ γνω-
στὲς οὐσιμένες περὶ ἑς, τελειώσανε σὲ κάποιους παποῦ
μὲ πλατὶ στήθεα καὶ καντερὴ ματιά... Σηκονότονε
τότες σὺν σπῳμάτα καὶ τοὺς μιλοῦσε μὲ βουβὰ μιλῳ-
ματα χωρὶς νὰ πέρῳ ἀπόκρυψη καὶ πάλε ξαναπλά-
γιαζε... «Βαί!... Βαί!...»

Ἔτσι περῳσανε τὰ πέντε χρόνια ἔσπερα σιγά-σιγά
ξεθώρῳζε σὺν τοῦ του, ἡ θύμῳς τοῦ Βαγγέλη—δὲν
ἔγλειπε πᾶντες πλάι. οὔτε ἰσκιους οὔτε γαντάματα.
Ἔτσι σὺν ἔσπερᾳ ἄλλα πέντε χρόνια, ἀστόχησε πὺς
εἶχε ποτὲς παιδὶ Βαγγέλη—σάματις ὑπαρχε τίποτις
νὰ τοῦ τὸ θυμῳ... οὔτε κὰν τὸ μνημοῖρι του...—
— — — — — «Ὅμως, κάτω ἀπὸ τὴν φαινομενικὴ αὐτὴ
λήθη, πὺ μέσα, βαθύτερᾳ του, ἀγωνιόσσε, στεροῦγιζε
μὴν ἀβέβαιότητα, μὰ σπῳδα ἐλπίδας, πὺς κὰν ἀόρι-
στο, ἀγνωστο, θάραθῃ—θὰ γίνη... μὰ αὐτὸ γινόταν
τόσο βαθιά, τόσο μακρᾳ, μέσα σὺν χάος, τὸ ἀπειρο
χάος τῆς ἐπὶ οὐσίας του, ποὺ δὲν πρόβλεπε ν' ἀνέβῃ,
οὔτε κὰν στὴ θαμπόφωτη ἐπιφάνεια τοῦ δουρκαμένου
του λογικοῦ. Τίποτα ὁμοιοτικὸ, σηματοποιημένο, εἶδος
ἀπόκοσμης ἐνέργειας, ποὺ εἶχε ἀνεπαίσθητον ἀντίχτυ-

πο στὶς ρίζες τῶν νεύρων, ποὺ νὰ τοῦ γενιέται ἀκρι-
θῳς μὴν ἀβέβαιη ἐλπίδα. Καὶ παιδεύτηκε, ταλάνισε
πολλὲς φορὲς, νὰ δυνηθῇ νὰ νοιώσῃ τὸ κὰν αὐτό,
νὰ τοῦ εἶταν ἀκατόρθωτο καὶ τότε τὸν ἔπιανε κου-
ραση, ζαλάδα καὶ πεδυμῳσε ἔπνο, ἔπνο βαθύ, ἀτάρα-
χο, λήθαργο...—Ξυπνοῦσε θύμῳς γλήγορα καὶ παρᾳ-
δεσσε σὺν ἴδιον ἀγῳνα. Κούνας τὸ κεφάλι, σὰ βεβαί-
ωση, ἀυτοπαρηγόρῳ, σὺν κὰν αὐτὸ σὰ νάλεγε:
Θ α ρ θ ἦ—θ α γ ἰ ν η !

Ἡ ζωὴ του, ἀφόντας ἔνοιωθε τὴ ζωὴ, τοῦ εἶταν
ἴδια τώρα, χωρὶς κανένα φωτεινὸ σημάδι, χωρὶς σιαθ
μὸ—φῆματα, εἶταν ἑνα σημείῳ, τὸ κέντρο τῆς ψυχῆς
του, μὰ ὅχι φωτεινὸ, θαμπό, σκορῳφῳτο, γιατί δὲν
ἦξερε πότε συνέθηκε καὶ πὺς ἐγίνη. Ἀπ' αὐτὸ ἀρ-
χίζε καὶ σ' αὐτὸ τέλειωγε κάθε του ἐσώτερη κί-
νηση καὶ δὲν εἶταν τοῦ Βαγγέλη ὁ χαμός, οὔτε τῆς
Λενιός, ποὺ τὴν ἔχανε τότες ὁ ἐπιστάτης. Κάτι
ἀπ' ὅλα μαζὶ ποὺ τοῦριξε κάποια φλογίτσα καὶ ποὺ
τὸν ἔδανε μὲ τὴν γλυκιὰν ἀβέβαιη ἀπαντοχή. Τὸ
κὰν αὐτὸ μελλοῦμενο ποὺ ἐχαρτέρει ὁ Χαροῦλης,
καὶ ποὺ σὺν ἀγῳνά του ἀστόχησε ὅλο τὸν ἑαντό του,
σ' αὐτὸ τὸ θαμπόφωτο σημείῳ εἶχε τὴν παρή του. Μὰ
ὁ Χαροῦλης δὲ δυνότον νὰ βοῇ, οὔτε τὴ σκέψη, οὔτε
τὴν ἐνέτητα αὐτῶν τῶν δυνό: τοῦ περασμένου καὶ τοῦ
μελλοῦμενου. Εἶχε ρουγχιτῇ ὅλος ἀπὸ τὸ δεύτερο
καὶ ἔπαυε νάχῃ καὶ τὶς λίγες πρωτινὲς ποῦχε κου-
βέντες, μὲ τοὺς Δεσχωρῳίτες καὶ ἀκόμα καὶ μὲ τὴ
γαμῳία του.

Ζοῦσε μοναχικὸς ὀλότελα καὶ ἄ δὲν εἶταν ἔτσι φρο-
νιμος καὶ δουλεντῆς ὅπως πάντα, θὰ τοῦ ἔγαν πὺς
χάζερε. Ἡ ζωὴ του κυλοῦσε ἴδια σὺν καὶ πρῳτα,
μὲν ποὺ ἔπαυε νάχῃ σκέψη μὲ τὸν κόσμο.

Οὔτε στέναζε πῳά, οὔτε κονιοστοκεῖται σὺν δρόμῳ
νὰ παραμῳλῇ, μονάχα σὺν περνοῦσε ἀπ' τὸ Κονάκι,
ἀνασῳκωνε τὰ μάτια του—τὰ μάτια, ὅχι τὸ κεφάλι—
καὶ κατέβαζε πὺς κάτω τὸ κεφάλι ἀνοιγοκλειώνας
τὰ χεῖλια: θ α ρ θ ἦ—θ α γ ἰ ν η, σὰ νὰ ψιδύριζε.

III

Αὐτόνε τὸν τελευταῖο καιρὸ κὰν γινότανε σὺν
Κάμπο, μὰ ὁ Χαροῦλης, τόσο ἀποτραβηγμένος, τόσο
συγκεντρωμένος ποὺ ζοῖσε, δὲν πῳε εἶδηση. Σὰ νὰ
μὴν εἶταν ἀπ' αὐτὸ τὸν κόσμο ζοῦσε μὴν ἐσώτατη
ζωή, καὶ σὺν μέσα στὴ γαμῳία του, μακρᾳ καὶ ἀπ' αὐ-
τοῦς, σὺν τίποτα ἐγκόσμῳ νὰ μὴν τοῦ κινῳσε τὴν
προσοχή.

Εἶχανε φέρει ἑνα σεντιῳκι μεγαλώτατο, θερῳ,
ποὺ τὸ σῳραν ὅλοι οἱ ἀραμπάδες τοῦ χωριοῦ ἀπὸ κεῖ
ποὺ τᾳ ἰσε ὁ σιδερόδρομος.

Ἀνθρώποι ξένοι, μὲ παρᾳξένες ὥρατες μορφές,
γενᾳτοι καὶ παρᾳξένα ντυμένοι—μαστόροι καὶ τε-
χνίτες,—τὸ ἀνοῖξαν καὶ βγάλλαν ἀπὸ μέσα μὴν
χανή!

Ψῳσανε σκαχτά, εἶπιανε ρακὶ πολλῳ, κάμανε ἔσκι
δυνατὸ οἱ μαστόροι, καὶ ἀπὸ τὸν βάλλανε φωτιά... Κά-
πνιζε σὰ φουρνος καί, ὅ θάμα, κίνησε χωρὶς κανεὶς
νὰ τὸ σέρῳ, ἀπομοναχό του... Μοῦγκριζε, τριξοδο-
λοῦσε μπρομπρονιστά, κἀνοντας τὸν ἄγῳρα νὰ τρέμῃ
καὶ ἔβγαζε σπῳδες καὶ καπνοῦς... οὐρῳιζε σφυριχτά,
σὺν τὸ δοράκο τοῦ παραμυθιοῦ... μαῳρο, γερό, γιγαν-
τένῳ, ἀνῳλὸ σὺν τὸ Κονάκι!

Χῳθηκε βαριά-βαριά σὺν Κάμπο καὶ ἀρχίνησε—

Δράκος ἀληθινός—να τρώω θυμωνιές και να θγά-
 ζη στάρι! Τὸ Μεγαθήριο!...

...Οἱ Δεσποχρόντες γὰρ νὰ βλέπουνε τὸν καπνὸ,
 ποὺ ἀγκομαχώντας ἔβγαζε τὸ θερίο, ἀρχίσανε σιγά-
 σιγά νὰ ὑψώνουνε τὸ κεφάλι...

Ὁ Χαρούλης μόνο δὲν ἔδλεπε τίποτας· τῆς ψυχῆς
 του τὰ μάτια εἶπαν ἄλλου καρφωμένα, πὺδ μακριά,
 πὺδ βαθιά. δὲν ἔγλεπε τρογύρα. Κάποτες-κάποτες
 μόνο, σὰ διάβαινε σιμὰ σιτὸ Κονάκι, ἔκανε νὰ ση-
 κώσῃ τὰ μάτια, μὰ πάλε τὰ κατέβαζε· εἶπαν πολὺ
 ψηλό....

— — — Μιὰ παράξενη βουή ἀρχισὲ νὰ θραῖνῃ
 ἀπ' τὸν Κάμπο, σὰν τῇ βουῇ ποὺ δὲν ἀκούγεται, μὰ
 ποὺ τῇ νοιώθῃς και μὴνᾶει τοὺς χειμῶνες ἢ τίς
 θύελλες....

Παράξενη, μουγγή βουή. Δὲν ἤξερες ποῦθ'
 ἔρχεται, ἀπὸ βοριά ἢ ἀνατολή, ἀπὸ θουνά ἢ πολι-
 τείες. Πότε νόμιζες πῶς ἔβγαίνει ἀπ' τὰ νέφελα, μὰ
 πιότερο ἀπ' τῇ γίς.... Κανένας δὲν τὴν ἄκουγε, τὴν
 νοιώθαν,—τέτοια παράξενη βουή, ἀλήθεια, πρώτη
 φορὰ νοιώθανε τοῦ Κάμπου οἱ ἄνθρωποι. Καὶ οὔτε
 κάμανε λόγο μεταξὺ τους γιὰυτὸ, οὔτε ἀλλάξανε κου-
 θέντα, μιλοῦσαν ὅμως μὲ τίς ματιές, τίς χαμηλές μα-
 τιές.—Τὰ θρόδια ποὺ γυροῦσαν ἀπ' τὰ χωράφια
 και στανούονταν ἀπ' τὰ μοροπάτια τῇ δημοσά γὰρ
 τὸ χωριό, στεκόντανε λίγο, χωρὶς νὰ ποῦνε λέξη,
 μόνε κυττάζονταν.... Κ' ἔδλεπες τότε, σιτοῦ σούρουπου,
 τὸ σταχτόφωτο, μύριες γραμμοῦλες φωτεινές, σὰ μα-
 κριές λεπίδες νὰ θγαίνουν, νὰ ξεχνύνται ἀπ' τὰ μά-
 τια τῶν κουρασμένων χωρικῶν, νὰ διασταυρώνονται
 μὲ γληγοράδα ἑφάνταστη, νὰ σμίγουνε, σὰν ἡμιὰ νὸ
 ἐνωθῇ, νὰ χωνευτῇ στὴν ἄλλη... Καὶ θάνοιωδες...
 μὰ ὄχι, ἔπρεπε νάχῃς τὴν δική τους τῇ ματιά, τῇ δι-
 κῇ τους οὐσία νάχῃς, Καμπίσιος νὰ εἰσუნε, γὰρ νὰ
 ξεγήλλῃς τῶν ματιῶν τὰ κρυφομιλήματα, τὰ φανερά
 μ' ἀνάκουσα, ποὺ λέγανε γὰρ τῇ βουῇ—τῇ βουῇ,
 ποὺ ὁλομερὶς τὴν ἄκουαν σιτοῦ χωραφιῶν τὰ χόματα,
 σ' ὑγκάδια, σιτοὺς σβώλους... και παραιτούσανε τ' ἀ-
 λέτρι ἐκστικτοί, γὰρ νὰ τῇ νοιώσουνε πὺδ βαθιά,
 νὰ τοὺς μιλήσῃ ὡς τὰ μύχια,—καθὼς ἐκεῖνη τὴν ἡ-
 μέρα ὁ Χαρούλης, παρὰ τῆς τ' ἀλέτρι στὴ μέση τοῦ
 χωραφιῶν καὶ ἐκστικτοὺς ἀγονγκραζότου... μὰ πάνε
 χοόσονται τώρα

— — — Καὶ ἤρθ' ὁ χεῖμῶνας και
 πέρασε, καὶ ἤρθε καὶ ἄλλος ἀκόμα και πέρασε, καὶ ἡ
 βουή ὅλο και δυνάμωνε και ἀκούονταν, σὰν ἀπόμα-
 κρο μπομπουνιτὸ θύελλας προτογέννητης, μπόρας,
 ποὺ κλειοῦσε ὅλες τίς φουρτιῶνες και τίς βαριοχει-
 μωνιές. Οἱ γερόντοι μὲ φόβο καὶ οἱ νιοὶ μὲ περιέ-
 ρεια καρτερούσανε τὸ ξέσπασμά της· καὶ ὅλοι τους,
 μ' ἐντρομη λαχτάρα, κοιτάζαν μὴ τὰ σύγνεφα, μὴ
 τὰ θουνά....—Τότες ἀκούσθηκε μεγαλοποιή φωνή
 στὸν Κάμπο, σὰ νάβγαине ἀπὸ τῆς Γῆς τὰ ἔγκατα,
 ὑποχρόνιον θεοῦ στεναγμός: «—Ἐ, σεῖς, βαρυνό-
 πνοιτο! ξυπνάτε, σηκωθῆτε, τινάξτε ἀπ' τὰ μέλησας
 τῇ νάρκῃ· τεντώστε τὰ χέρια και ὀρθώστε ἀγέροχα
 τὸ κορμί σας! Ἀνοίξτε τὰ μάτια κατάντικον σιτοῦ
 ἡλίου τὸ φῶς!... Ἐ, κουρασμένοι, μὴ δειλιάσετε,
 ἐγὼ σὰς συντρέχω, και εἶμαι ἡ Δύναμις ἐγὼ—εἶμαι
 ὁ Πόνος! Ἀνοίξτε τὰ μάτια σας και θὰ μὲ γνωρί-
 σε... εἶμαι δικὸς σας. Χοόσονται μὲ ποτίσατε μὲ τὸν

ἴδρω σας τὸν πικρὸ και μὲ θρέψατε μὲ τοὺς δόγγους
 τῆς δυστυχίας ποὺ σὰς δέρονε.... Ἐμπρός. σηκω-
 θῆτε· ἐλάτε σὲ μένατε ὅλοι, νὰ σὰς γιλήσω και νὰ
 σὰς ἀγκαλιάσω... τὸ γίλημα τοῦ Πόνου. Ἐλάτε!..»

Καὶ ἄκουγαν ἀχόρια και νιοὶ και παιδιὰ και γερόν-
 τοι, ὅλοι αἰστανόμενοι μὴ γλῆκα, σὰ φῶς και σὰ
 βάλαμο, ποὺ γιόμιζε τὸν ἀγέρα και ἔκανε τὰ κορ-
 μὴ νὰ γρίσουν. Ἀκούστε, ἀκούστε τῇ θεϊκῇ φωνῇ,
 τῇ μουγγῇ φωνῇ!...

Μονάχα ὁ Χαρούλης δὲν ἄκουε τίποτα· ἡ ψυχὴ
 του ἄλλου εἶταν προσηλωμένη, πὺδ μακριά, πὺδ θα-
 διά.... και κάποτες σὰ ν' ἀποκρινότου σὲ δικούς του
 στοχασμούς, κινούσε τὸ κεφάλι: Θ α ρ θ ἦ—θ α γ ἰ-
 νῇ!...

IV

Πέρασε ἀπὸ τὸ χωριὸ ἓνας τομπάνος μὴ θρα-
 νυῇ και ἦπνε νερό στὸ πηγάδι. Τὰ παιδιὰ τὸν τρι-
 γύριον και μὲ περιέρινα μάτια, ξετάζανε τὴν πα-
 ράξενη και φαντασιετὴ φορεσά του. Οἱ γυναῖκες μ'
 ἀνοιχτὸ σιμά καμαρώνανε τὴν κορμοισασά του και
 οἱ ἄντρες, μὲ περιέργεια ἐμφοδὴ τὸ τομπανόσκυλο
 και τὸ σιλιάχι.

Στὸν ξένο, δὲν ἄρεζε τίποτα σιτὸ χωριό, οὔτε και
 τὸ νερό ἀκόμα, πλιότερ' ὅμως δὲν ἄρεζε ἡ ταπεινό-
 τητα και ἡ δουλοσύνη ποὺ κυδέερε ὅλα τὰ πρόσωπα.
 Ἐστριψε ὁλόγυρα περὶ ἡ ἀνὰ και εἶπε: «—ὦ, τα-
 πεινοὶ και χαμηλόδελποι, Καμπίτες· θγάλετε τὰ θό-
 δια ἀπὸ τὸ ἔντρο, και ξετίητε σεῖς... Τί μὲ κοιτάτε
 ξεπασμένα εἶσι; Δὲν εἶσατε ἄνθρωποι σεῖς ποὺ
 σκέβετε πάντα τὸ κεφάλι; Ἡ ματιά σας δὲν πάει
 πὺδ πέρ' ἀπ' τὸ ἐντὶ και ἡ σκέψη σας ὡς τὴν οὐρὰ
 τοῦ βοδιού γτάνει!..»

Ἀνάλαφον ταραχὴ ἔκαμε τὸ πλῆθος τῶν Καμπί-
 σων, ν' ἀναδέψῃ στενάχωρα... Ρωτηθῆκανε μεταξὺ
 τους μὲ τίς ματιές, καθὼς τὰ μερμήγκια μὲ τὰ κέ-
 ρατα,—:Ποιὸς εἶναι τοῦτος και τί τάχα τοὺς λέει;..
 Ὁ ξένος εἶπε:—Τί μὲ κοιτάτε και μὲ λερώνετε μὲ
 τίς ματιές σας τίς ὑποκλές; Ἀνθρωπος εἶμαι μὰ
 ἐσεῖς ποὺ θάξετε στὴν γυχή μου σιχαμάρα και γρί-
 κη, μὲ τῇ σαπίλα ποὺ ἀναδίνει ἀπὸ πάνω σας... ἀπ'
 ὅλα τὰ πάντα ἐδῶ σιτὸν τόπο σας...»

Μιὰ φωνὴ ἀδύναμη, σὰν ἀπ' τὸν ἴδιον τὸν ἀχὸ της
 γοδιομένη, θρήκε ἀπ' τὸ μέρος τῶν χωρικῶν:—
 «Ποιὸς εἶσαι, τί λές;»—και κοιτάζονταν ὅλοι οἱ χω-
 ριάτες και ἀναρωτιόντουσαν μὲ τίς ματιές, κ' ἔλεες
 πῶς: ὅλοι ματ' ἐγάλανε ὅστερ' ἀπ' ἀρόνα τὸ μέγα
 εἶρημα: «Ποιὸς εἶσαι, τί λές;»...

«—Τομπάνος εἶμαι. Δὲν ἔχω σπύι ἐγὼ, κάδομαι
 σιτὰ θουνά. Τὸ μάτι μου κυκλῶνει τὸν Κάμπο και
 χάνεται στὴν ἀπεραντιστὴν τοῦ γαλάζου. Μιλῶ μὲ
 τ' ἀστέρια και μὲ τὰ στοιχία και ὅλο τ' ἀψηλὸς κοι-
 τᾶω... καὶ ὅλη μου ἡ ζωὴ εἶναι χαρὰς τραγοῦδι, ἀ-
 μαγνὲς λευτεριάς... Σαγνάνεψα τὰ χαμόσπιτά σας
 και πέρισα μὰ τὰ ἔργα σας τὰ ταπεινά, ποὺ κόψανε
 τὸ τραγοῦδι και τὴν χαρὰ μου...»

Περὶ τῆς εἶμαι και τοῦτο σὰς λέω: παρὰ νὰ χα-
 μοσέρονε—γείδια και βατράγια, κάλιο νὰ αἰθερο-
 λᾶνετε—χοράκια, ὄρνιθα!..»

Εἶπε ὁ τομπάνος· καὶ ἀγέροχος ἔοικε τ' ἀλαλο
 τῶν χωρικῶν πλῆθος, ποὺ τὸν ἐθώρει σασισμένα και

δγῆκε ἀπ' τὸ χωριὸ μὲ τὸ σύντροφο σκύλο του.

Μέρες πολλές μιλούσανε γιὰ τὸν καμαρωτὸ τοῦμ-
πάνω καὶ τὰ λόγια του τὰ πειραχτικά, μὰ πὺν γλυκὰ
βουτῶνε σι' αὐτιά τους... Ζητούσανε ξηγητὴ γιὰ τὰ
λόγια τὰ πρωτάκουστα, μὰ τέτοιος δὲ βροσιότανε σὺν
χωριὸ τους. Ὁ Χαρούλης δὲν πῆρε εἶδησιν τὸν το-
μπάνο, οὔτε ἄκουσε τὰ λόγια του· μοναχοπερπατοῦσε
καὶ συγροδιάβαινε ἀπ' τὸ Κονάκι· δὲ σήκωνε ποίτες
κεφάλι νὰ ἰδῇ τὴν ἀψηλὴ σκεπὴ, μὰ πάντα σὺν πε-
τρόχτιστ᾽ αἰθέλια κάρφωνε τὴ ματιά.—Ἐσκυψε μιὰ
φορὰ καὶ μὲ τὸ χέρι ξέτασε τὰ ντουβάρια· κίνησε
τὸ κεφάλι κατὰ μουρμουρίζοντις στοχαστικά...—ἔδρι-
σκε πὺς ἐδῶ καὶ κάμποσο καιρὸ ἀρχίζανε νὰ ριπιά-
ζουν... Θ ἄ ρ θ ῆ... θ ἄ γ ἰ ν η!..... — — —

Τότες ἡ μουγγὴ βουή, πὺν ἀκούσιν ἀπὸ καιρὸ ἔ-
παυε. Ἐνα δροσερὸ ἀεράκι ἔπνεε ἀπ' τὸ Νοτιά, ἀπὸ
κατὰ χώρες πὺν τὶς βρέχει ἀπέραντο ἀρμυρὸ νερὸ μὲ
τὸ χρῶμα τοῦρανοῦ. Ἀεράκι πὺν ἔφερε ψιθυροὺς
πρωτάκουστους, γλυκοὺς, ἀπὸ θανμαστὲς πολιτεῖες
μὲ ἀψηλὲς λιθόχτιστες καλίδες, καὶ ἀπὸ τὸ Κονάκι
πὺν ψηλές! Ἄλλο δὲν τοὺς λέγανε τὰ ψιθυρίσματα,
ἀπὸ τὰ θανμάσια τοῦ ἔρωτος κόσμου. Μὰ διαβή-
κανε τότες ἀπὸ τὸν Κάμπο πολλοὶ ἀνθρώποι καὶ τοὺς
μιλῶσανε γιὰ καπνοκάραβα, πὺν ταξειδεύουνε στά-
μυρὰ νερά—γι' ἀνθρώπους πὺν πετοῦν σὰ λελέκια
σιτὺς ἀέρηδες, κι ἄλλα, κι ἄλλα, ἀκατανόητα κι ἀ-
πίστευτα. Ὅσο πὺν ἀόριστα εἶσαντε αὐτὰ πὺν τοὺς
εἶπαν οἱ ἀνθρώποι, τόσο πὺν ἀνάθαν πεθυμιές—πό-
θοι σιτὺς Καμπίτες.

Μιὰ μέρα τοὺς ἐφάνη πὺς εἶδαν σιτὺν οὐρανὸ μιὰ
κόκκινη, ὀλόπυρη γλώσσα νὰ γλύφῃ τὰ γαλάζια σύν-
νεφα, καὶ νὰ πορφυρῶνῃ ὡς καὶ τὰ μπλάβα μακρινὰ
ὄρη.

Σὲ λίγο ἀκούσθη, πὺν κατέβαινε κάποιος μὲ με-
γάλα βήματα ἀπὸ τὶς ρόδινες θουνοκορφάδες πρὸς
τὸν Κάμπο. Ἡ ματιά του ἀστραπὴ καὶ ὁ λόγος του
μελίσσι πολίθου καὶ γλυκὸ ἴσῃα σιτὺς καρδιὰς ἀνη-
χοῖς· τὸ γένι του εἶχε χρῶμα τῶν ἀπαχιῶν καὶ εἶ-
τανε σὺν παιδί γερασμένο.

Κοπαδιαστὰ τρέξαν οἱ ἀνθρώποι νὰ πιοῦνε τὸ μέλι
τῆς φωνῆς του, καὶ ἔδωσαν πὺς ἰουζόντανε σὺν
γλαυκὰ κίματα τῆς παιτιάς πὺν γλυκαστορατὴ σὺν
τῇ μακρινῇ λίμνῃ σὺν πρῶτὰ ἡλιοχαδέματα.

Ὁ Στάθης ὁ Χαρούλης σὺν ἀντίκρουσμά του αἰ-
σιάνθηκε πόνο δυνατὸ σὺν καρδιά, σὰ νὰ τοῦ ὄρ-
γωνε ἀλέτρι διπλὸ τὰ στήθια. Ὁλη τὴ μέρα πλανι-
όντανε σὺν χωράφια σὺν παλαβός, καὶ μιὰ στέναζε
μιὰ γελοῖοσε καὶ πάντα ὕπλωνε τὰ χέρια νὰ πιάσῃ
κάποιον ἴσῃο γλυκοθάωρητον ἀπαστον καί: Βαί...
Βαί..., ἔσκουζε μέσ' ἀπ' τὰ δόντια!

Τ' ἀλέτρια καὶ τὰ ξεργάρια μέιναν ἔρημα καὶ τρέ-
χαν ὅλοι μὲ λαχάρια, μὲ δίψα, καὶ ἀκούνε τὰ λόγια
τὰ μεγαλόπνευστα, ἀπ' τὸ γλυκὸ στόμα. Καὶ ὁ Στά-
θης ὁ Χαρούλης ὀλόπρωτος ἔτρεξε σηκώνοντας καὶ
τοὺς Δεξοχωρίτες...—Καὶ τὰ λόγια εἶταν ἴδια, πὺν
τοὺς εἶχε πῆ ἡ μουγγὴ βουή, ὄντας τὴν ἀκουσαν μέσα
στῷ ὄρωμα τοῦ χωραφιῶν ἢ σὺν ἄλωνα τοῦ πύργου.
Ἐλεγε τὸ παιδί τὸ γερασμένο, μὲ τὸ γένι σὺν ἰ-
στάχῃ—φορεμένο μαῦρον φορεσὸ μὲ μακρὸν σὰ γκλί-
στα ραβδί καὶ διαόκκι—ἔλεγε:

«... Δὲ θὰ σὰς πῶ τίποτος νέο ἐγώ, δύστυχοι

Καμπίτες. Τὰ λόγια μου εἰς τάχει πῆ ἡ μάνα Γίς,
αὐτὴ πὺν ἀστέρενα μὰς δίνει γενιῶν γενιὲς καὶ θὰ
μὰς δίνει, χωρὶς ποτὲ ν' ἀποσιδάσῃ, μὰ καὶ χώρῃς νὰ
μὰς χορταίνῃ ποτὲ... Ὁ πόνος σας εἶναι πόνος μου,
καὶ τὸν καμῶ σας, τὸν νουθῶν... Καμπίτος εἰμὶ
καὶ γώ, ἄς ἔρχομαι ἀπὸ ψηλά. Τὸ αἷμά σας νουθῶν
σιτὺς φλέβες μου νὰ τρέχῃ... Κάμπο, θυμᾶμαι, τὰ
μάτια μου πρωτοξάνοιξαν καὶ πλάι σὺν ἀλέτρι πρω-
τοεῖδα τὸ φῶς...»

(Σὺν ἄλλο φύλλο τελιώνει)

ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΑΪΦΑΣ

ΤΑΞΙΔΙ

ΣΤΟ ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ

Νά, τὸ νησί, τὸ μακρινὸ μὲς σὰ γλαυκὰ τοῦ ἀπείρου
μὲς σὺν θαμπῇ τὴν καταχνιά.
Γιὰ κεῖ, βαρκάρη, ἀμόλυσε τὴν βάρκα καὶ τρογύρου
σῆκωσε τ' ἄσπρα τὰ πανιά.

Ἀνάλαφρο καὶ εὐωδιστὸ μελτέμι ἀγοφυσάει
καὶ ἔχουμε πρῆμα τὸν καιρὸ
καὶ ἡ βάρκα καλοτάξιδη σὺν τὸ πούλι πετάει
στεφανωμένη ἀπ' τὸν ἀφρό.

Ἐκεῖ πὺν φέγγει ἀχνὰ ἡ στεριά καὶ λ' ἔμπει τ' ἀκρογιάλι
—ὦ, ὑπέρογτη χαρὰ μου!—

Ἐκεῖ, βαρκούλα, φέρε με γιὰ νὰ ξανάβρω πάλι
τὰ παιδικὰ ὄνειρά μου.

ΑΓΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ

ΑΠὸ ΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ, ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Ἀθήνα—ὦ τῆς γῆς τὸ μέλι καὶ γάλα!
Κόλαση μαῦρη, θάνατος ὁ ἑαυτός σου.
Ἀδιάφορος πρὸς τὰ ἔργα τὰ μεγάλα
Τῆς ἕλης δοῦλος, ταπεινὸς ὁ λαός σου.

Ὅχιεντρα δολερή, καρτέρι στήνεις,
Ὅπου τὴ λάμψη τοῦ καλοῦ ὑποδέσσεις.
Νὰ μὲ πνίξεις, φαρμάκι δοῦ καὶ ἂν χύνεις,
Μάθε Ἱερουσαλήμ, δὲ θὰ μπορέσεις.

ΠΟΤΗΡΙ

Ποτήρι ἡ μούσα, κροῦσταλλο γιὰ μὲν μοῦχει χάρισι
Λάμπει θαυμάσιου τοῦ οὐρανοῦ, ἡ ἀναιολὴ καὶ ἡ δύση,
Καὶ τὸ θωράω καὶ χαίρουμαι, καὶ ἰσχω πάντα ἐμ-
(πρὸς μου
Καὶ δὲν εἶ ἀλλάζω ἂν μοῦ δοθοῦν καὶ οἱ θησαυροὶ
τοῦ κόσμου.)

ΜΑΥΡΟΣ ΓΙΑ ΜΕΝΑ

Μαῦρος γιὰ μένα πάντα ὁ οὐρανός.
Πέφτει γιὰ μεν θροχούλα, θλιβερός
Ὁ κῆπος μου, τὰ ρόδα, τὰ πουλιά
Σὲ μονότονῃ γέροντον οἰγαλιά,

Κάποια ἀχιδοῦλα, ἂν λάμψη, τρυφερά
Τῶν ρόδων, τῶν πουλιῶν οἰκιὰ ἡ χαρὰ,
Μὰ σύννεφο τὴν πνίγει, καὶ ὁ οὐρανός
Πάντα γιὰ μένα, μαῦρος σκοτεινός!

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ